

Είδος: Εφημερίδα / Ένθετο : ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
Ημερομηνία: Σάββατο, 03-09-2011
Σελίδα: 1
Μέγεθος: 766 cm²
Μέση κυκλοφορία: 32290
Επικοινωνία εντύπου: (210) 9296001
Λέξη κλειδί: ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΑΤΑΚΗ

4ο ΦΕΣΤΙΒΑΛ ΒΙΒΛΙΟΥ ΣΤΟ ΖΑΠΠΕΙΟ, 2-18 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ

Κώστας Καβανόζης
Όλο το φως απ' τα φεγγάρια
εκδόσεις Πατάκη, σ. 123, € 10,50

Ανοιξη του 2004 εξέδωσαν το πρώτο τους βιβλίο τρεις σχεδόν συνομήλικοι Βορειοελλαδίτες. Πλησίαζαν τότε τα σαράντα, με εμφανή την προηγούμενη, πιθανώς και μακρόχρονη, άσκησή τους στη γραφή. Επρόκειτο για τον Θεσσαλό Πέτρο Κουτσιαμπασάκο από το Αρματολικό Τρικάλων, τον Μακεδόνα Ηλία Παπαμόσχο από την Καστοριά και τον Θρακιώτη Κώστα Καβανόζη από το Τυχερό Εβρου. Αυτά τα πρώτα τους βιβλία ήταν συλλογές διηγημάτων. Διακρίθηκαν για το λογοτεχνικό τους ύφος, εντάσσοντας εξαρχής τους συγγραφείς τους στη χορεία των υποσχόμενων διηγηματογράφων. Στα ενδιάμεσα χρόνια, ο Κουτσιαμπασάκος δεν εξέδωσε άλλο βιβλίο, ενώ ο Παπαμόσχος επανήλθε με ακόμη δύο συλλογές διηγημάτων, επαληθεύοντας τις υποσχέσεις που είχε δώσει με το πρώτο του βιβλίο.

Λίγο διαφορετική εμφανίζεται η περίπτωση του Καβανόζη. Κατ' αρχήν, στο πρώτο του βιβλίο, το «Χοιρινό με λάχανο», αποτελούμενο από τρία εκτενή διηγήματα, ο τόπος όπου αυτά εκτυλίσσονται μένει απροσδιόριστος. Δεν γίνεται, ρητή τουλάχιστον, αναφορά στον γενέθλιο τόπο του, όπως συμβαίνει με μερικά από τα καλύτερα διηγήματα της συλλογής «Η σκέπη» του Κουτσιαμπασάκου και όλη τη διηγηματογραφική σοδειά του Παπαμόσχου. Το χαρακτηριστικό στοιχείο των τριών διηγημάτων του Καβανόζη δεν είναι η νοσταλγία για τον τόπο, όπως στα βιβλία των άλλων δύο, αλλά οι ψυχικά ταραγμένοι χαρακτήρες, τους οποίους πολιορκεί. Η νοσταλγία για τον θρακιώτικο τόπο διοχετεύτηκε στο δεύτερο βιβλίο του, το μυθιστόρημα «Του κόσμου ετούτου». Και μάλιστα, σε τέτοια έκταση και ένταση, ώστε να προκαλέσει δυσφορία σε αρκετούς αθηναίους βιβλιοπαραουσιαστές, οι οποίοι λίγο-πολύ το αγνόησαν. Ίσως, αν είχε αρκεστεί να αφηγηθεί την ιστορία του τόπου μέσα από τις ιστορίες των προγόνων του, που εξαναγκάστηκαν να εγκαταλείψουν την Ανατολική Θράκη και να εγκατασταθούν στην αντίπερα όχθη του ποταμού, να είχε διαφορετική απήχηση, όπως συμβαίνει με αρκετά βιβλία που έχουν ως θέμα τους ξεριζωμένους, κυρίως, της Σμύρνης και της ευρύτερης περιοχής της Ιωνίας. Ο Καβανόζης, όμως, θέλησε να συνδυάσει το θέμα του με τον τρόπο που αφηγούνταν εκείνοι οι άνθρωποι. Επλασε μια διήγηση με ρυθμό και μέτρο, διασώζοντας την ντοπιολαλιά τους. Αντιμετώπισε, μάλιστα, τις ιδιωματικές λέξεις σαν πολύτιμα πλουμίδια, διατηρώντας ακέραια και στο πολυτονικό την ορθογραφία τους.

Ανοιξη 2011, εκδόθηκε το τρίτο βιβλίο του, που είναι μια δεύτερη συλλογή διηγημάτων, αυτή τη φορά με εννέα διηγήματα. Μερικά συγγενεύουν με τα διηγήματα του πρώ-

Φωτογραφία του Ιωάννη Ασημακόπουλου

Παράλογοι φόβοι και ενύπνιοι εφιάλτες

Από την Μ. Θεοδοσοπούλου

του βιβλίου, ενώ κάποια άλλα με το μυθιστόρημα. Στη δεύτερη περίπτωση, η συγγένεια είναι πολύ τενόντερη. Μένει να κριθεί κατά πόσο τα δύο σκέλη της πρόσφατης συλλογής διατηρούν τις αρετές ή και τις αδυναμίες των δύο προηγούμενων βιβλίων, καθώς και ποιο από τα δύο μέρη θα κερδίσει τελικά τις εντυπώσεις. Όπως και να έχει, τα τρία βιβλία ως σύνολο δίνουν μια διαφορετική εικόνα για τον συγγραφέα από εκείνη των πρώτων διηγημάτων. Κατά κάποιον τρόπο, αναδεικνύουν τις εμμονές του αλλά και τις αφηγηματικές του δυνατότητες, που τον προβάλλουν ως μια ιδιότυπη περίπτωση διηγηματογράφου.

Επτά από τα εννέα διηγήματα της συλλογής έχουν δημοσιευτεί προηγουμένως σε περιοδικά. Ωστόσο, δεν παρατάσσονται σύμφωνα με τον χρόνο πρώτης δημοσίευσης. Ο συγγραφέας, ως ελάχιστη παραχώρηση στις συλλογές ιστοριών με συγκεκριμένο θεματικό πυρήνα ή εκείνες που εμφανίζονται σαν οπλονδυλωτά μυθιστορήματα, αποπειράται ένα θεματικό δέσιμο. Ταξινομεί τα διηγήματά του σε μια σειρά σύμφωνη με το περιεχόμενό

τους, τοποθετώντας προς το τέλος εκείνα που οι ήρωές τους προέρχονται από τον κόσμο του μυθιστορήματος. Ανάμεσα σε αυτά είναι και το διήγημα «Όλα τα λάφια». Ο τίτλος του και κάποιιο ένθετο στίχο στην αφήγηση αντλούνται από το θρακιώτικο δημοτικό «Η λαφίνα». Με αυτό το διήγημα, ο Καβανόζης συμμετείχε στον πρώτο τόμο, που εκδόθηκε με αφορμή τον διαγωνισμό διηγήματος «HOTEL-Ενοικιοι γραφής» το 2006, και ήταν αφιερωμένος στον Βιζυινό.

Αυτό θα μπορούσε να δικαιολογεί το μόντο του διηγήματος, παρμένο από το ποίημα του Βιζυινού «Ο τελευταίος Παλαιολόγος», καθώς και τις αναφορές στο «ονειροπαρμένο ραφτόπουλο» και την Αννιώ. Όμως η σχέση του διηγήματος με το μυθολογικό σύμπαν του Βιζυινού αποδεικνύεται πολύ στενότερη, ίσως γιατί ο Καβανόζης νιώθει συγγενής με τον Θρακιώτη. Δανείζεται έναν ήρωά του, από το σχετικά υποτιμημένο αλλά ιλαρό διήγημα του Βιζυινού «Πρωτομαγιά», τον Γερο-Μόσκο. Στο δικό του διήγημα, ο Γερο-Μόσκος μπερδεύεται στις αναμνήσεις του αφηγητή με τον Μπαμπανίκη τον κουλουρτζή.

Θρακιώτης και ο δικός του αφηγητής, έφυγε παιδί από το χωριό του, μια Πρωτομαγιά, και ο κουλουρτζής, προληπτικός όπως και ο ήρωας του Βιζυινού, είχε προφητέψει τότε ότι «όποιος ταξιδεύει Πρωτομαγιά, γυρίζει πίσω από τα μισόστρατα». Και πράγματι, ο αφηγητής, έστω και νοερά, όλο εκεί επιστρέφει και ξανααντικρίζει το χωριό του, όπως το δέρνει ο θρακιάς, με τα μάτια του παιδιού που ήταν κάποτε. Θυμάται τον πατέρα του, την παιδική του αγαπημένη, την Ελενίτσα, και πρώτη από όλους τη γιαγιά του. Μόνο που αυτός δεν τη ρωτάει, όπως το εγγόνι του Βιζυινού στο ποίημα την εκατοντάχρονη γιαγιά του, αν είδε με τα μάτια της τον Βασιλιά. Η δική του γιαγιά ξέρει ότι έμεινε ριζωμένη σαν δέντρο πάνω στο ύψωμα να κοιτάζει από μακριά τα μέρη, όπου γεννήθηκε και από όπου παιδούλα εκτοπίστηκε.

Στο δεύτερο από τα θρακιώτικα διηγήματα, στο «Δώδεκα μέρες», ένας παππούς και το εγγόνι του, μια παραμονή Πρωτοχρονιάς, περιμένουν τους καλικαντζάρους. Η παράδοση τους θέλει να εμφανίζονται εκείνη τη νύχτα, να μένουν δώδεκα μέρες στον Πάνω Κόσμο και να αναχωρούν ανήμερα τα Φώτα. Ενώ, στο τρίτο αυτής της ομάδας, το «Στρατιώτης πεζικού», ανιστορείται ένα άγριο φονικό. Η συντομότερη φόρμα ενός διηγήματος έναντι εκείνης του μυθιστορήματος φαίνεται να καθιστά πιο προσίτο το θρακιώτικο σύμπαν του Καβανόζη. Σε αυτό συμβάλλουν η αφηγηματική φόρμα, αυτή τη φορά πεζομορφή, ο περιορισμός του ιδιόλεκτου, αλλά και η πιο καθάρη ταυτότητα των ηρώων.

Τα υπόλοιπα έξι διηγήματα της πρόσφατης συλλογής, τα πέντε προτασσόμενα και το καταληκτικό, θα μπορούσαν να χαρακτηριστούν παράξενα διηγήματα. Κι αυτό λόγω, κυρίως, του τρόπου της αφήγησης. Γιατί η υπόθεσή τους, δηλαδή όσα λιγοστά συμβαίνουν, συνοψίζεται, τουλάχιστον στα τέσσερα, σε ένα θάνατο, αλλού πραγματικό και αλλού κατά φαντασίωση ή κατ' όναρ. Εδώ, ενύπνιες εντυπώσεις και εικόνες παραίσθησης συγχέονται έντεχνα με την πραγματικότητα, δημιουργώντας ένα δεύτερο αφηγηματικό επίπεδο, που ανατρέπει πλήρως την προοπτική του πρώτου. Εντυπωσιακότερη, πάντως, αποβαίνει η απόδοση του εφιαλτικού στοιχείου, που υφέρεται στο πρώτο διήγημα και κυριαρχεί στα υπόλοιπα τρία. Ενα πέμπτο, αυτό με τίτλο «Πηγαϊνέλα», θα μπορούσε να εκληφθεί ως αφήγηση ονείρου ή και αλληγορική διήγηση. Μορφικά παραπλήσιο είναι και το καταληκτικό διήγημα, στο οποίο, όμως, υπάρχουν και χαρακτηριστικά παραμυθικής αφήγησης. Τελικά, σε αυτήν την ομάδα διηγημάτων η αφήγηση αφήνει διφορούμενη την υπόσταση όσων περιγράφονται, αποτυπώνοντας αρχέγονους φόβους. Εμείς δεν θα μπορούμε στο διήγημα να επιλέξουμε μεταξύ του Θρακιώτη Καβανόζη και του συγγραφέα παράξενων διηγημάτων, γιατί και οι δυο έχουν τη γοητεία τους, με σημείο σύζευξης τους παράλογους φόβους και τους ενύπνιους εφιάλτες. □